

## Utbildningsinspektion i Björnkärsskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

### Innehåll

|                                                      |   |
|------------------------------------------------------|---|
| Inledning .....                                      | 1 |
| Underlag .....                                       | 1 |
| Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....            | 2 |
| Sammanfattande bedömning.....                        | 2 |
| Bedömning av utbildningsresultaten.....              | 3 |
| Bedömning av verksamheten .....                      | 4 |
| Bedömning av förutsättningarna för utbildningen..... | 6 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Björnkärsskolan den 7 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Björnkärsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Björnkärsskolan intervjuades elever, personal och rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Björnkärsskolan</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|------------------------|--------------------------|
| Skolbarnsomsorg        | 85                       |
| Förskoleklass          | 23                       |
| Grundskola             | 153                      |

Björnkärsskolan är belägen i bostadsområdet Ryd och i upptagningsområdet finns både hyreshus och villabebyggelse. I rektorns ansvarsområde ingår förutom förskoleklass, grundskola och fritidshem också förskolan Ellen Key. Knappt 20 procent av skolans elever har annat modersmål än svenska. I Björnkärsskolans lokaler finns en s.k. förberedelseklass som är underställd rektorn för enheten Språk och Kultur.

### Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Björnkärsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Björnkärsskolan övergripande är av god kvalitet. Resultaten från enkätundersökningar ger bilden av en skola där elever och föräldrar är nöjda med skolan. Flertalet elever når i årskurs 5 de nationella målen i ämnena svenska, engelska och matematik. Måluppfyllelsen i andra ämnen kan inte inspektörerna bedöma då det saknas uppföljningar på skolnivå.

Björnkärsskolan är en skola i förändring orsakad av både yttre och inre omständigheter. Förändringarna tydliggör vikten av kontinuitet i det pedagogiska ledarskapet. Det finns förutsättningar för ett bra kvalitetsarbete i Björnkärsskolan. Kvalitetsredovisningen bör dock förbättras så att de resultat och underlag som finns för att bedöma måluppfyllelse, också utgör grund för analys och åtgärder.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Uppföljningen av elevernas kunskaper i fler ämnen än svenska, engelska och matematik bör förbättras.
- Som ett led i skolans förbättringsarbete bör diskussionerna om undervisningens innehåll kopplat till elevernas resultat utvecklas.
- Kvalitetsredovisningen bör förbättras så att den kan bli ett verktyg för skolans förbättringsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Elevens val förekommer inte (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

## Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

### Kunskaper

I Björnkärsskolan genomförs de tester av elevers läs- och språkutveckling som är gemensamma för Linköpings kommun. Resultaten används i huvudsak som underlag för resursfördelning inom skolan och som underlag för stödinsatser till enskilda elever. För uppföljning av enskilda elevers kunskapsutveckling finns dessutom, i de tidigare årskurserna, lokalt utformade mål, illustrerade i form av ”tulpaner”.

I årskurs 5 genomförs de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. De senaste årens resultat visar på en relativt jämn resultatnivå, där dock resultaten i matematik varierar mer än i övriga ämnen.

**Tabell 1** Andel elever som bedömts nå de nationella målen för årskurs 5, i procent

|           | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 |
|-----------|------|------|------|------|
| Svenska   | 61   | 93   | 94   | 86   |
| Engelska  | 72   | 81   | 84   | 86   |
| Matematik | 67   | 93   | 78   | 82   |

Av skolans kvalitetsredovisning framgår att testresultaten i förskoleklassen försämrats och att en förklaring kan vara att andelen barn med utländsk bakgrund ökat. Enligt uppgifter från dokument och intervjuer har det skett en medveten satsning på elevers läs- och språkutveckling i Björnkärsskolan.

Resultaten av tester och nationella prov bearbetas av skolans elevvårdsteam där rektor ingår. Däremot är inte resultaten kända av all personal i skolan och har heller inte analyserats och diskuterats gemensamt. Sammanställningar av resultat på skolnivå kan underlätta jämförelser över tid, men framförallt utgöra underlag för diskussioner om hur elevers resultat bör påverka undervisningens innehåll. Sammanställningar av elevers kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik görs inte.

### Normer och värden

När det gäller elevernas inflytande över verksamheten beskrivs framförallt klass- och elevråden som väsentliga inslag. Elever uppger att de vuxna lyssnar och inte minst när det gäller utformandet av trivselregler är inflytandet påtagligt. När det gäller inflytandet över det egna arbetet finns i utsagorna olika upplevelser, där de yngre eleverna i högre grad ger uttryck för att de kan påverka såväl klassens som det egna arbetet.

Från skolans sida genomförs enkätundersökningar av elevers och föräldrars upplevelse av bland annat trivsel och inflytande. Resultaten från våren 2005 visar att såväl elever som föräldrar i mycket hög utsträckning är nöjda med skolans verksamhet, något som också styrks vid intervjuerna. Personal och skollledning har uppmärksammat att enkätresultaten ger anledning för personalen att vara observant när det gäller alla elevers upplevelse av trygghet.

### Sammanfattning

Flertalet elever når de nationella målen i ämnena svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Däremot bör uppföljningen av elevernas kunskaper i övriga ämnen förbättras. Resultaten av skolans arbete med normer och värden är goda.

## Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

### Arbetsmiljö och delaktighet

För att skapa en trygg miljö för eleverna sker ett kontinuerligt arbete som både innehåller förebyggande insatser och en beredskap för att hantera kränkande behandling. Personal och elever ger exempel på metoder och aktiviteter som kontinuerligt genomförs. I Björnkärsskolan finns ett antimobbingsteam som regelbundet träffar de kamratstödare som finns bland eleverna. Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling tar upp såväl kränkningar mellan elever som mellan vuxna och elever. Skolans och klassernas regler är väl kända av de intervjuade eleverna som uppger att de är delaktiga i framtagandet av dessa. Intervjuade föräldrar framhåller tillgängligheten och den goda kontakten med lärare och rektor.

### Innehåll, individanpassning och stöd

I skolan finns lokalt uttolkade mål att uppnå formulerade för olika årskurser. Enligt personalen utgår dessa från de nationella målen för årskurs 5 och måldokument delas ut till föräldrar och elever. Det är dock mer oklart vilka mål undervisningen i årskurs 6 siktar mot, då målen för årskurs 9 är mindre kända.

Elevgruppernas storlek återkom i ett flertal intervjugrupper som ett orosmoln när det gällde vissa årskurser. Det finns inga nationella bestämmelser avseende elevantal men inspektörerna vill peka på vikten av personalens möjlighet att möta varje elevs behov.

Inom de naturorienterande ämnena arbetar man i Björnkärsskolan med ett material som benämns NTA (Naturvetenskap och Teknik för Alla). Elever och personal beskriver i positiva ordalag att arbetet med NTA bidrar till att konkretisera naturvetenskapliga företeelser och begrepp. Inspektörerna har observerat undervisning som uppvisar variation i innehåll och arbetssätt. Det framkommer dock i olika intervjuer att skolgemensamma diskussioner om undervisningens innehåll inte sker i någon större utsträckning.

I Björnkärsskolan finns rutiner för att upptäcka elevers behov av särskilt stöd. Elevvårdsteamet, som består av rektor, skolsköterska och speciallärare, har en viktig roll inte minst när det gäller resursfördelningen inom skolan. Det finns ett system med s.k. resurslärare som arbetar med mindre elevgrupper eller i klassen. Syftet är att ge stöd och samtidigt minimera antalet lärare för de elever

som behöver särskilt stöd. Resurslärarna är också de som till stor del genomför undervisningen i svenska som andraspråk. Dessa är utbildade lärare även om alla inte har utbildning i svenska som andraspråk.

Även åtgärdsprogrammen spelar en viktig roll när det gäller stödet till enskilda elever. Inspektörerna har tagit del av åtgärdsprogram där mål och åtgärder formulerats på ett bra sätt. Samtidigt varierar åtgärdsprogrammets kvalitet inom skolan. Inspektörerna bedömer att det finns bra förutsättningar för att höja den sammanlagda kvaliteten med utgångspunkt från de goda exempel som finns.

### **Utvärdering av lärandet**

Utvecklingssamtalen beskrivs genomgående som mycket viktiga verktyg för att kommunicera elevers kunskapsutveckling och sociala utveckling. Intervjuade föräldrar beskriver dem som professionella och att de ger god information. De underlag som används varierar inom skolan, men såväl elever som föräldrar och personal anger "tulpanerna" som exempel på att illustrera elevernas utveckling i svenska och matematik för de yngre åldrarna. För de äldre eleverna används bland annat resultaten av de nationella proven som underlag. I årskurs 6 förbereds samtalen skriftligt av eleverna, som själva får värdera sina kunskaper i alla ämnen.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

Det finns i Björnkärsskolan flera underlag som anger måluppfyllelse av olika slag, exempelvis resultat av nationella prov, "tulpaner" och utvärderingar. En ingrediens i skolans kvalitetsarbete utgörs av enkätundersökningar. I dessa får elever och föräldrar värdera sin upplevelse av trivsel, trygghet och möjlighet till lärande. I likhet med övriga skolor i Linköpings kommun används i Björnkärsskolan självvärderingsinstrumentet BRUK<sup>1</sup> där personalen värderar sitt arbete i förhållande till kommunalt fastställda mål. Skolans kunskapsresultat förefaller dock i liten utsträckning påverka kvalitetsarbetet. Resultaten är heller inte kända av all personal och det saknas skolgemensamma diskussioner om undervisningens innehåll kopplat till elevernas resultat.

I och med de underlag som faktiskt finns i Björnkärsskolan bedömer inspektörerna att det finns goda förutsättningar för ett bra kvalitetsarbete. Det finns dock behov av insatser för att förbättra kvalitetsredovisningen så att den kan bli ett verktyg för skolans förbättringsarbete.

### **Ledning och intern kommunikation**

Rektorn ingår tillsammans med områdeschefen och övriga rektorer i ledningsgruppen för skolområde Ryd. Björnkärsskolans rektor tillträdde i samband med den kommunala omorganisationen 2004. I skolan finns en utvecklingsgrupp som består av rektor och representanter för personalen. Utifrån olika intervjuer uppfattar inspektörerna att rektorn har legitimitet och förtroende. Trots det så finns det i Björnkärsskolan en avvaktande hållning till ledningen av skolan och skolområdet. Björnkärsskolan är en skola i förändring orsakad av både yttre och inre omständigheter. Varje förändring av en organisation medför vissa påfrestningar som kan påverka verksamhetens kvalitet på ett negativt sätt, åtminstone under en period. Av intervjuer framkommer att det finns

<sup>1</sup> BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

en sådan risk i Björnkärsskolan. Utsagorna belyser vikten av kontinuitet i det pedagogiska och administrativa ledarskapet.

### **Sammanfattning**

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Björnkärsskolan är av god kvalitet. Som ett led i skolans förbättringsarbete bör diskussionerna om undervisningens innehåll kopplat till elevernas resultat utvecklas. Det finns också behov av insatser för att förbättra kvalitetsredovisningen så att den kan bli ett verktyg för skolans förbättringsarbete.

## **Bedömning av förutsättningarna för utbildningen**

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Språkvalet administreras av rektorn för Rydsskolan, och undervisningen i moderna språk genomförs av Rydsskolans personal. Även slöjd- och musikundervisningen för de äldre eleverna sker i Rydsskolan.

Enligt grundskoleförordningen skall elevens val, utifrån elevernas intresse, ge möjlighet till breddning och fördjupning inom skolans ämnen. I skolans timplan är tid avsatt men elevens val förekommer inte i Björnkärsskolan.

Av skolans 27 elever som är berättigade till modersmålsundervisning deltar drygt hälften. Liksom i övrigt i Linköpings kommun administreras undervisningen av enheten Språk och Kultur. För de elever som behöver anordnas undervisning i svenska som andraspråk. Av intervjuer framkommer att det råder en viss oklarhet om ämnena svenska respektive svenska som andraspråk. Inspektörerna vill understryka att svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan. En elev skall få undervisning i antingen ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk och undervisningen skall ta sin utgångspunkt i kursplanen för ämnet. Organiseringen av undervisningen kan sedan ske på olika sätt.

Ett antal av skolans elever har skolskjuts och utifrån utsagor vill inspektörerna påpeka vikten av att skolan försäkrar sig om att elever inte går miste om undervisning på grund av skolskjutsplaneringen.

I Björnkärsskolan har personalen utbildning för den verksamhet de i huvudsak bedriver. Ett par av de s.k. resurslärarna saknar specialpedagogisk utbildning eller utbildning i svenska som andraspråk men det sker fortbildningsinsatser för att höja kompetensen. Utifrån personalens upplevda behov uttryckta exempelvis i utvärderingar genomförs kompetensutveckling bland annat inom områdena språkutveckling och kulturmöten. Den översikt på kompetensutvecklingsinsatser inspektörerna tagit del synes vara relevanta för de insatser som behövs i Björnkärsskolan. Till stöd för personalens arbete genomförs också handledning av kommunens handledningsteam.

Inspektörerna bedömer att det finns en god tillgång till läromedel och materiella resurser. De pågående förändringarna av lokalanvändningen medför en del irritation och utsagor om rörlighet. Enligt inspektörerna bör detta vara ett övergå-

ende problem men utsagorna indikerar ändå behovet av att skolläningen beaktar problemet, då det finns risk för att en sådan fråga tar energi från andra delar av utbildningsuppdraget.

**Sammanfattning**

Inspektörerna bedömer att förutsättningarna för utbildningen i huvudsak är av god kvalitet. Det är dock inte godtagbart att elevens val inte erbjuds.

Datum

Ort

2006-04-07

Linköping

Per Grundtman

Johan Nilsson